

KAZAK TÜRKCESİ METİNLERİ

REŞİD RAHMETİ ARAT

Yayına Hazırlayan
Osman Fikri Sertkaya

YAYIN NO: 963

KAZAK TÜRKCESİ METİNLERİ

Reşid Rahmeti Arat

© Bilge Kültür Sanat Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 16228

1. Basım: Aralık 2019

ISBN: 978 - 605 - 7931 - 63 - 4

Yayına Hazırlayan: *Osman Fikri Sertkaya*

Kapak: *Yasin Çetin*

Sayfa Düzeni: *Nurel Naycı*

Baskı-Cilt: *Çevik Matbaacılık*

Davutpaşa Cad. Bestel İş Merkezi No: 20/18-19 Topkapı / İstanbul

Tel: (0212) 501 30 19

Kapak Baskı: *Saner Matbaacılık*

BİLGE KÜLTÜR SANAT

Nuruosmaniye Cad. Kardeşler Han No: 1 Kat: 1 34110 Cağaloğlu / İstanbul

Tel: (0212) 520 72 53 (Pbx) Faks: (0212) 511 47 74

bilge@bilgeyayincilik.com www.bilgeyayincilik.com

SUNUŞ

Kazak Türkçesi Metinleri adlı bu eser, Ord. Prof. Dr. Reşid Rahmeti Arat'ın İstanbul Üniversitesi Eebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde okuttuğu Kazak Türkçesi metinleridir.

Bu 9 metnin sekizi (Metin: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, ve 9) Wilhelm Radloff'un biri de (Metin: 3) Nikolay Fedoroviç Katanov'un topladığı metinlerden derlenmiştir. Metinlerin asılları şu yayımlar içerisinde.

Proben. Wilhelm Radloff, ***Proben der Volksliteratür der nördlichen Türkischen Stamme, III. Theil: Kirgisische Mundarten.*** Metin: Sanktpeterburg, 1870, XXVI+776 s.; Tercüme: Sanktpeterburg, 1870, XXVII+856 s.

VTaOT, I. Karl (Heinrich) Menges, ***Volkskundliche Texte aus Ost-Turkestan, aus dem Nachlass von N. Th. Katanov,*** SPAW, Phil.-hist. Klasse. 1933, XXXII, Berlin 1933, 1 (1171)-123 (1923).

Reşid Rahmeti Arat, bu eserini ömrünün son yılında baskıya vermiş fakat eserinin ancak ilk sekiz sahifesini dizdirebilmiştir. Metnin devamının dizilmesi sırasında Arat vefat etmiş, bu yüzden bu antolojinin zamanında yayımlanması mümkün olmamıştır.

Doğu Türkçesi Metinleri adlı antolojide hâlen Doğu Türkistan'da (Uyguristan'da) yaşayan Uygurların dialektoloji malzemesi, ***Güney Sibiry Türkçesi*** adlı antolojide de Güney Sibiry'da yaşayan Türk halklarının metinlerinden seçmeleri yayımlamıştım.

Kazak Türkçesi Metinleri adlı bu antolojide de Kazak Türkçesi malzemesinden seçmeler verilmektedir.

Merhum hocamız Ord. Prof. Dr. Reşid Rahmeti Arat'ın ***Kazak Türkçesi Metinleri*** adlı bu antolojisini ölümünden 55 yıl sonra yayımlamak sureti ile onun Türkiye Türkolojisine yapmış olduğu hizmetlerin devamını sağladığımızı hem de millî bir hizmeti yerine getirdiğimize inanıyoruz.

Osman Fikri Sertkaya

İÇİNDEKİLER

1.	Karmak salgan cigit	5-9
2.	Kazaktın túbü	5-16
3.	Kan Şêntey	16-31
4.	Aksak Temür Kan	31-37
5.	Bata Söz	37-40
6.	Baksanın sözi	41-45
7.	Uzatkan kızdın ölöñü	45-58
8.	Coktagan cır	58-69
9.	Kaym ölöñ	70-95

1. ARMA SALGAN CIGIT

Bir cigit burunu zamanda sua arma salıp cürödü. arma salıp cürönündö künündö bir balıktan artık tüspöydü. Bir kün armaın saldı. êki balı tüstü. - “Ê uday ay! - dëdü. Künündö bireüdon artık t’süsi êmes êdü. Maan bugün êki balı tüstü. Munü bêrgen uday bir deme bêrer”. armaın kündö kündö salıp cürdü, künündö êki balıktan t’süp cürdü. Bir kündö cigit catan cêrinen türö-gêlip bêti olün cüp tursa, armaın salayn dêgende, bir sarı it cügürüp cigitke keldi. Cigit ayttı: - “Ê uday ay, ana cıdan bêri mên arma salıp, bir balıktan alıp, cıpatuşü êdim, êndi maan iki balı t’süp cürönü bireü ittiñ nêsbibi êken” - dëdü; bir balıtı itke bêrdi, bir balıtı özü cëdi; itti coldas ıldı, êkeü coldas bolüp cürdü; uday êkeüne êki balıktan uday anaat bêrip cürdü. Söytüp cürgöndö êki balıktan t’södü; birin it cëydi, birin özü cëydi.

Bir künü ü balı tüstü armaına. - “Ê uday ay - dëdü - itpen êkeü bizge uday taı bir sêrikti bêrer”. Künündö ü balıktan tüstü; birin it cëdi, birin özü cëdi, birin alıp oyadı. Êrten êkeü türö-gêlip tursa, bêti olün cüp turadı, bir ala mısı cügürüp keldi. - “Ê uday ay” - dëdü. İtpen cigit ayttı: - “Bir teür mısı êken - dëdü - munü bêrgen uday taı bir deme bêrer” - dëdü. Tündö üöü cattı; êrten turdü, armaın saldı, ü balı tüstü; üöü ü balıtı cëdi.

Üöü bir kün aıldastı: - “Biz büytüp cürmöyk - dëdü - bir mal tabay” - dëdü. Cigit ayttı: - “İtpinen mısıım. men êli curtü bilmeymin; mal tabatüğün cêrderiñ bolsa, mal tabıñdar” - dëdü. Mısı ayttı: - “Mına cata bir bay bar; muna itti maan osıp bêr; mên muna sudan ötölmöymün, it mênî arasına mingizip, arı caa alıp ıksın; arı cataı baydın bir zımırık tası bar - dëdü - sonü alıp kêleyn; sonü alıp kêlsem, uday biske malda bêrer, basta bêrer”. İtpen êkeü mısı ketti; it arasına miñgizip, mısıtı arı caa alıp öttü. Mısı itke ayttı: - “İtim, sên osü arada cata-tur; mên aula barıp kêleyn”. Mısı aula cügürüp keldi; aula kêlse, aul as bêrip catır êken - “Mısı keldi” - dëp, êr kim êt bêrdi. Mısı êtke toydü; bir aum êt cıpatı aldı, cügürüp ayttı. İtke keldi: - “İtim - dëdü - muna êtti cê; êtti cêp, sên osü arada cata tur. Sên aula barsañ - dëdü - it talasa bêrer. Mên saan tama